

ШКОЛОВАЊЕ И РАД ЕПИСКОПА ЛАВРЕНТИЈА (ТРИФУНОВИЋА) У ПРОСВЕТНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Милош Мишковић*
Православни
богословски факултет
Универзитета у Београду

Апстракт: Овај рад описује школовање и рад Епископа Лаврентија у просветним институцијама Српске Православне Цркве, у раздобљу од 1952. до 1967. године. Анализирана је архивска грађа Светог Архијерејског Синода, Богословије Светог Саве у Београду, Православне богословске факултета Универзитета у Београду, Богословије Светог Три Јерарха у манастиру Крка, те манастира Крка. Циљ овог истраживања јесте да се на основу архивске грађе прикаже педагошка и манастирска делатност Епископа Лаврентија, као и његов допринос Цркви – у периоду који овај рад обрађује.

Кључне речи: Епископ Лаврентије (Трифунровић), Богословија Светог Саве у Београду, Богословија Светог Три Јерарха у манастиру Крка, Православни богословски факултет Универзитета у Београду.

Увод

Блаженопочивши Епископ шабачки Лаврентије (1935–2022) истакао се мисионарском и издавачком делатношћу у епархијама Српске Православне Цркве, како у отаџбини тако и у дијаспори. Овај рад обрађује период до његовог избора за викарног Епископа моравичког 1967. године: живот до уписа у Богословију, школовање, рад у просветним институцијама СПЦ, те свештеничку службу у Купресу и на парохијама које су припадале манастиру Крка.

За истраживање је било потребно да се анализирају списи из следећих архива: Светог Архијерејског Синода, Православног богослов-

* milosmiskovic94@gmail.com.

ског факултета, богословија у Београду и у манастиру Крка, те архив манастира Крка; а уз њих и књиге које је написао Епископ Лаврентије.

Циљ истраживања је да се – првенствено на основу архивске грађе – систематизује делатност Епископа Лаврентија у овом периоду, као и да се истакне његов допринос Цркви на пољу педагошке и пастирске делатности.

1. Детињство Епископа Лаврентија и школовање до уписа у богословију

Епископ Лаврентије (мирско име Живко) рођен је 15. јануара 1935. године,¹ од оца Драгутина и мајке Обреније (девојачко Се-

¹ У вези са датумом рођења постоји колизија између званичних докумената и сведочанства Епископа Лаврентија. Наиме, Епископ Лаврентије сведочи да је рођен на празник Светог Саве – 27. јануара 1935. године. Његова мајка је била родила близанце: Живка и Саву. Живку су дали то име јер су се пре њих двојице рађала само женска деца, а његовом брату – Саво, у част празника. Епископ Лаврентије (Трифунуовић), *Тријови у јеску* (Љубовија: Манастир Соко, 2007), 9. Датум 27. јануар као дан рођења Епископа Лаврентија наводи и Милан Д. Јанковић у својој књизи о Епископу Лаврентију: Милан Д. Јанковић, *Владика Лаврентије – њог крсном љубави и служења* (Љубовија: Манастир Соко, 2007), 11. Међутим, у званичним документима не стоји 27. јануар као датум рођења, него 15. јануар. Сада ћемо навести документе из пет архива – Светог Архијерејског Синода, Богословије Светог Саве у Београду, Православног богословског факултета у Београду, Богословије Света Три Јерарха у манастиру Крка и манастира Крка – који доказују да је Епископ Лаврентије рођен 15. јануара.

1) Архив Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве (у даљем тексту: Архив САС): Архив САС, фасцикла број 447 – Епископ Лаврентије Трифунуовић, Персонални лист службеника Богословије Светог Саве; Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунуовић, Препис војне књижице. Препис су према оригиналу сравнили јерођакон Николај Мрђа, суплент, и Тасо Аризановић, а ректор Богословије архимандрит Јован Велимировић оверио је документ својим потписом и печатом Богословије. Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунуовић, Извод из матичне књиге рођених – препис, стр. 131, текући број 33. Упис у матичну књигу рођених био је извршен 30. марта 1950. године, а пријавилац је био Драгутин Трифунуовић, отац Епископа Лаврентија. У фасцикли постоје два преписа: један су сравнили Бранко Цисарж и Стеван Боца, наставници богословије, а други – јерођакон Николај Мрђа, суплент богословије, и Тасо Аризановић. Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунуовић, Сведочанство о нижем течајном испиту, уписница бр. 28 (то је сведочанство о положеном течајном испиту после завршеног VII разреда, тј. III разреда гимназије према тадашњем систему школовања). Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунуовић, Предлог Епископа далматинског Г. Стефана да синђел Лаврентије буде изабран за епископа. Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунуовић, Сведочанство о стручном богословском испиту (богословском испиту зрелости), бр. дипломе 630, од 23. јуна 1958. године.

кулић), у селу Богоштица, у рађевском срезу (данас општина Крупањ). Крстио га је свештеник Владо Зечевић,² који је после Другог

2) Архив Богословије Светог Саве (у даљем тексту Архив БСС): Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифуновића) – економа Богословије, Извод из матичне књиге рођених – препис, стр. 131, текући број 33. Препис су према оригиналу сравнили: јерођакон Николај Мрђа, суплент, и Тасо Аризановић, а ректор Богословије архимандрит Јован Велимировић оверио је документ својим потписом и печатом Богословије. Постоји још један препис из Матичне књиге рођених, истоветан ономе који постоји у архиви Синода, а њега су према оригиналу сравнили наставници Богословије: Стеван Боца и Бранко Цисарж. Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифуновића) – економа Богословије, Препис војне књижице. Препис су према оригиналу сравнили: јерођакон Николај Мрђа, суплент, и Тасо Аризановић, а ректор Богословије архимандрит Јован Велимировић је својим потписом и печатом Богословије оверио документ. Архив БСС, Уписница ученика школске 1952/1953. године, Уписница ученика I разреда – Уписница бр. 52 – Трифуновић (Драгутина) Живко; у овој уписници се као датум рођења наводи 15. јануар 1935. године и тај датум се налази у уписницама Живка Трифуновића у сваки разред Богословије.

3) Архив Православног богословског факултета Универзитета (у даљем тексту Архив ПБФ): Архив ПБФ, Трифуновић (Драгутина) Лаврентије – Живко (студентски досије), Диплома Богословског факултета, бр. 397 од 15. јуна 1966. године. Један број пријавних листова приликом уписа у семестре има као датум рођења 15. јануар 1935. године. Међутим, неколико пријавних листова има другачији датум рођења, 1. јануар 1935. године: Архив ПБФ, Трифуновић (Драгутина) Лаврентије – Живко (студентски досије), Пријавни лист – летњи (II) семестар 1958/1959; Пријавни лист – IV семестар 1959/1960. године; Пријавни лист – IV семестар 1961/1962. године; Пријавни лист – V семестар 1962/1963. године; Пријавни лист – VI семестар 1962/1963. године; Пријавни лист – зимски семестар 1964/1965. године.

4) Архив Богословије Света Три Јерарха у манастиру Крка (у даљем тексту: Архив БМК), Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића, бр. 03–226 од 22. октобра 1966. године – Решење Комуналног завода за социјално осигурање у Шибенику о висини доприноса за социјално осигурање. У том решењу наводи се податак да је осигураник Лаврентије Трифуновић рођен 15. јануара 1935. године.

5) Архив манастира Крка (у даљем тексту: Архив МК), фасцикла број 191 – Јеромонах Лаврентије Трифуновић (парохијски извештаји), Е. бр. сл. / 67 од 31. маја 1967. године – Писмо Епископа далматинског Стефана Светом Архијерејском Сабору, у ком предлаже да се синђел Лаврентије Трифуновић изабере за епископа. У том писму он наводи да је синђел Лаврентије рођен 15. јануара (додуше, у години рођења направљена је штампарска грешка и наведено је да је он рођен 1967. године).

Иако Епископ Лаврентије као свој датум рођења наводи 27. јануар 1935. године, празник Светог Саве, документа о Епископу Лаврентију која се налазе у архивама пет институција као датум рођења наводе 15. јануар 1935. године (са поменом да неколико пријавних листова приликом уписа у семестре као датум рођења бележи и 1. јануар); то нас је навело да предност дамо званичним документима и да у тексту као датум рођења Епископа Лаврентија ставимо 15. јануар 1935. године.

² У архиви горенаведених институција не постоји крштеница Епископа Лаврентија. Сведочанство о томе да га је крстио свештеник Владо Зечевић, који је после Другог светског рата заузимао високе дужности у Југославији, оставио је Епископ Лаврентије.

светског рата био министар унутрашњих послова ФНРЈ, министар грађевина у НР Србији, као и високи функционер у Савезном већу и у Савезној скупштини, те члан Савезног извршног већа.

Седми разред основне школе (односно трећи разред гимназије) са полагањем нижег течајног испита Живко је завршио у Крупњу школске 1949/1950. године; нижи течајни испит полагао је у периоду од 10. до 15. јуна 1950. године.³ Након школовања у Крупњу Живко је уписао IV разред Државне реалне гимназије „Вук Караџић“, школске 1950/1951. године.⁴

2. Школовање у богословији, служење војног рока и монашење

Епископ Лаврентије сведочи да до V разреда гимназије није знао да постоји богословија, већ да је за то сазнао од друга чији је брат био богослов. У Живку се појавила неописива жеља да упише ту школу, али је од надлежног свештеника чуо да су сва слободна места била попуњена. Архијерејски намесник му је рекао да Епархија шабачко-ваљевска има више кандидата него слободних места, но обећао је да ће питати друге епархије да ли имају слободно место. Кроз неколико дана архијерејски намесник је добио позитиван одговор из Епархије сремске. Епископ сремски Никанор обећао је да ће га примити као свог кандидата, с тим да пријемни испит положи у Шапцу. Живко је успешно положио пријемни испит и саопштили су му да је примљен у Богословију Светог Саве у манастиру Раковици, те да треба да се јави у Богословију 1. септембра.⁵

Да би их мајка распознавала, свештеник Владо је Живку ставио око руке плави конач, а његовом брату црвени. Епископ Лаврентије (Трифунковић), *Трајкови у њеску*, 9.

³ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунковић, Сведочанство о нижем течајном испиту – Уписница бр. 28. Милан Јанковић наводи да је Епископ Лаврентије завршио основну школу у родном месту, а пет разреда гимназије у Лозници. Јанковић, *Владика Лаврентије*, 11.

⁴ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунковић, Сведочанство о нижем течајном испиту – Уписница бр. 28. Дел. број 1284/108 од 4. септембра 1950. године. Податак да је Живко Трифунковић уписао IV разред гимназије у Лозници налази се на овом сведочанству, на првој страни, у горњем десном углу. Тај податак је у ствари печат, у оквиру чијег отиска су на празним местима унети одговарајући подаци, које је својим потписом потврдио заменик директора гимназије.

⁵ Епископ Лаврентије (Трифунковић), *Трајкови у њеску*, 15–16.

Живко је уписао Богословију Светог Саве школске 1952/1953. године.⁶ У току школовања, тачније у IV разреду богословије, почетком 1955. године, био је позван на одслужење војног рока.⁷ Војни рок је служио од 13. априла 1955. до 25. марта 1957. године, у роду пешадија.⁸ Епископ Лаврентије наводи да је у војску био позван заједно са другом из богословије, Мирославом Стриком, и да су били упућени у исту јединицу – пешадија при ваздухопловству у Скопљу.⁹

Након одслужења војног рока Живко Трифуновић је уписао V разред Богословије Светог Саве, школске 1957/1958. године.¹⁰ Тај разред је завршио школске 1957/1958. године са одличним успехом, а богословски испит зрелости полагао је у периоду од 10. до 21. јуна 1958. године.¹¹

Након завршетка богословије Живко Трифуновић је хтео да испуни вишегодишњу жељу, да се замонаши. У вези са тим обратио се писаним путем свом надлежном Епископу Макарију.¹² Епископ Макарије му је одговорио на писмо, честитао на одлуци да прими монашки чин и написао Живку да дође 31. јула увече, с тим да наредног дана оде у Нови Сад да узме меру за мантију, како би она била готова до празника Свете мајке Ангелине у манастиру Крушедолу. Позвао је и Живкову мајку да дође да види свечаност монашења, које ће се одржати уочи

⁶ Архив БСС, Уписница ученика школске 1952/1953. године, Уписница ученика I разреда, Уписница бр. 52 – Трифуновић (Драгутина) Живко. У напмени стоји податак о претходном школовању Живка Трифуновића: да је завршио два разреда гимназије у Лозници.

⁷ Архив БСС, Уписница ученика школске 1954/1955. године, Уписница ученика IV разреда, Уписница бр. 37 – Трифуновић (Драгутина) Живко. Живко је био позван на одслужење војног рока у току II полугодишта IV разреда. У напмени стоји податак да је одлуком Светог Архијерејског Синода Син. бр. 561 / рег. 136 од 8. III 1955. године ученику признат разред без оцена из II полугодишта.

Епископ Лаврентије наводи податак да је био позван у војску у V разреду богословије. Епископ Лаврентије (Трифуновић), *Трајови у њеску*, 16.

⁸ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Препис војне књижице. Препис су према оригиналу сравнили: јерођакон Николај Мрђа, суплент, и Тасо Аризановић, а ректор Богословије архимандрит Јован Велимировић оверио је документ својим потписом и печатом Богословије. Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифуновића) – економа Богословије, Препис војне књижице. Препис су према оригиналу сравнили: јерођакон Николај Мрђа, суплент, и Тасо Аризановић, а ректор Богословије архимандрит Јован Велимировић оверио је документ својим потписом и печатом Богословије.

⁹ Епископ Лаврентије (Трифуновић), *Трајови у њеску*, 22. О свом служењу војске Епископ Лаврентије говори од 22. до 24. стране; наслов тог поглавља је „Дуг отаџбини (војска)“.

¹⁰ Архив БСС, Уписница ученика школске 1957/1958. године, Уписница ученика V разреда, Уписница бр. 34 – Трифуновић (Драгутина) Живко.

¹¹ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Сведочанство о стручном богословском испиту (богословском испиту зрелости), бр. дипломе 630, од 23. јуна 1958. године.

¹² Епископ Лаврентије (Трифуновић), *Трајови у њеску*, 26.

празника Свете мајке Ангелине. Поред тога, епископ му је саопштио да је Богословија (мисли се на Богословију Светог Саве) тражила од Светог Архијерејског Синода да буде њима додељен после рукоположења, на шта је Владика дао пристанак, ако се и Живко са тим сложи.¹³

Како сведочи Епископ Лаврентије, пред само монашење га је Епископ Макарије питао које име жели да носи као монах, а Живко је препустио Епископу Макарију да он одлучи. Епископ Макарије је првобитно намеравао да му да име Никон, по пријатељу Владике Николаја, архимандриту и старешини манастира Каленић и Раковица. Ипак, Владика му је предложио име Лаврентије, које је носио један добар монах у Срему и који је за време Другог светског рата мученички пострадао од усташа. На бденију га је Владика замонашио и дао му име Лаврентије, иако је тада била пракса да се младим монасима дају имена српских светитеља и да се на тај начин у монаштву сачувају наша народна имена.¹⁴

Седам дана после монашења, на празник Преображења Господњег, 19. августа 1958. године, Епископ сремски Макарије рукоположио је монаха Лаврентија у чин јерођакона, у Саборној цркви Светог оца Николаја у Сремским Карловцима.¹⁵

3. Јерођакон Лаврентије као економ Богословије Светог Саве (1958–1961)

Ректор београдске богословије архимандрит Јован Велимировић послао је 24. фебруара 1958. године, у име Управе Богословије, писмо патријарху Викентију, с молбом да он поради на томе да Свети Архије-

¹³ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Писмо Епископа сремског Макарија Живку Трифуновићу, датирано 22. јула 1958. године.

¹⁴ Епископ Лаврентије (Трифуновић), *Трагови у ђеску*, 26–27.

¹⁵ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 240, од 19. августа 1958. године – Грамата Епископа сремског Макарија о рукоположењу монаха Лаврентија Трифуновића, свршеног богослова и сабрата манастира Крушедола, у чин ђакона. Грамата је издата у Сремским Карловцима. У фасцикли Епископа Лаврентија налази се и препис Грамате, а препис су сравнили јерођакон Николај Мрђа, суплент, и Тасо Аризановић. Ректор Богословије Светог Саве својим потписом и печатом богословије потврдио је да је копија верна оригиналу. Препис Грамате налази се и у архиви Богословије Светог Саве: Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифуновића) – економа Богословије, Грамата Епископа сремског Макарија о рукоположењу монаха Лаврентија Трифуновића, свршеног богослова и сабрата манастира Крушедола, у чин ђакона – препис. Препис су према оригиналу сравнили јерођакон Николај Мрђа, суплент, и Тасо Аризановић. Ректор Богословије Светог Саве потврдио је својим потписом и печатом Богословије да је копија верна оригиналу.

рејски Синод изабере економа за Београдску богословију. Питање економа је неколико година представљало проблем, јер није било места за стан економа (до почетка краја 1957. богословија је била стационирана у манастиру Раковица), међутим како је у то време била пресељена у нову зграду у Београду, у улици Мије Ковачевића 11 (где се и данас налази), отворила се и могућност за простор за стан економа. Економ је био потребан да води бригу о згради и да надзире персонал. Управа је предложила да се за ту дужност изабере монашко лице, јер се тиме избегава насељавање породице у згради богословије.¹⁶ Свети Архијерејски Синод размотрио је молбу Богословије Светог Саве на седници, одржаној 15. јула 1958. године, и упутио молбу Епископу сремском Макарију да узме у разматрање молбу свог подручног клирика Живка Трифуновића, свршеног ученика богословије, да буде постављен за економа-приправника у Богословији Светог Саве у Београду.¹⁷ Епископ Макарије позитивно одговара на молбу Синода, с напоменом да Живка, као студента Богословског факултета, и даље сматра својим клириком.¹⁸ Живко Трифуновић је послао молбу Светом Архијерејском Синоду да буде постављен за економ-приправника Богословије Светог Саве у Београду, а уједно их је и обавестио да ће у скороје време бити замонашен од свог надлежног епископа, те потом и рукоположен.¹⁹ Епископ Макарије је уз свој пропратни акт послао молбу Живка Трифуновића Светом Архијерејском Синоду.²⁰ Потом је Свети Архијерејски Синод послао молбу Живка Трифуновића Управи Богословије Светог Саве, с молбом за мишљење и предлог.²¹ Упра-

¹⁶ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, број 142 од 24. фебруара 1958. године – Молба архимандрита Јована Велимировића, ректора Богословије, патријарху Викентију да се изабере економ богословије.

¹⁷ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Син. бр. 613 / зап. 58. од 15. јула 1958. године – Писмо Светог Архијерејског Синода Епископу сремском Макарију са молбом да може да узме у разматрање молбу Живка Трифуновића да буде постављен за економа приправника Богословије Светог Саве у Београду.

¹⁸ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 189 од 30. јула 1958. године – Одговор Епископа сремског Макарија Светом Архијерејском Синоду, са одобрењем да се молба Живка Трифуновића да буде постављен за економа београдске богословије може узети у разматрање.

¹⁹ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Молба Живка Трифуновића Светом Архијерејском Синоду за постављење на дужност економа-приправника у Богословији Светог Саве, датирана 1. августа 1958. године.

²⁰ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 205 од 1. августа 1958. године – Пропратни акт Епископа Макарија Светом Архијерејском Синоду, у вези са молбом Живка Трифуновића.

²¹ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Син. бр. 2204 од 4. августа 1958. године – Пропратни акт Светог Синода Управи Богословије, упућен ради добијања мишљења и предлога у вези са молбом Живка Трифуновића.

ва Богословије је препоручила да Живко Трифуновић буде постављен за економа Богословије, из два разлога: јер га познају и зато што је он и као ученик био помоћник економа. Поред тога, Управа је замолила да постављење буде 1. септембра 1958. године.²² Свети Архијерејски Синод поставио је на седници, одржаној 2. септембра 1958. године, јерођакона Лаврентија за економа-приправника IX положајне групе Богословије Светог Саве.²³ Свети Архијерејски Синод је послао одлуку о постављењу јерођакона Лаврентија Управи Богословије.²⁴ Патријаршијски управни одбор је у вези са одлуком Светог Архијерејског Синода донео решење о висини месечних принадежности јерођакона Лаврентија.²⁵

Дана 7. септембра 1958. године новопостављени економ, јерођакон Лаврентије, положио је Заклетву приликом ступања на дужност. Заклетву је према чину Православне Цркве извршио протојереј-ставрофор Бранко Цисарж, професор Богословије Светог Саве.²⁶ Ректор богословије обавестио је патријарха Германа о ступању на дужност новог економа Богословије, јерођакона Лаврентија. Извршена је комисијска предаја инвентара и благајне од стране дотадашњег вршиоца

²² Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 765 од 12. августа 1958. године – Одговор Управе Богословије Светог Саве на молбу Светог Архијерејског Синода ради добијања мишљења у вези са молбом Живка Трифуновића да буде постављен за економа Богословије.

²³ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Син. бр. 2376 / зап. 534 од 2. септембра 1958. године – Одлука Светог Архијерејског Синода о постављењу јерођакона Лаврентија за економа Богословије Светог Саве. Копија одлуке Светог Архијерејског Синода налази се у архиви Богословије Светог Саве: Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифуновића) – економ Богословије – Одлука Светог Архијерејског Синода о постављењу јерођакона Лаврентија за економа Богословије. Препис су сравнили: јерођакон Николај Мрђа, суплент, и Тасо Аризановић, а ректор Богословије, архимандрит Јован, својим потписом и печатом Богословије, оверава и потврђује да је препис у свему исти оригиналу.

²⁴ Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифуновића) – економ Богословије, Син. бр. 2376 / зап. 534 – Одлука Светог Архијерејског Синода о постављењу јерођакона Лаврентија за економа Богословије Светог Саве. На позадини те одлуке стоји деловодни број Богословије: бр. 917 од 6. септембра 1958, као и потврда јерођакона Лаврентија да је примио декрет, што је поткрепљено његовим потписом.

²⁵ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 7048 / рег. бр. 102 од 18. септембра 1958. године – Решење Патријаршијског управног одбора о висини принадежности јерођакона Лаврентија Трифуновића, економ Богословије.

²⁶ Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифуновића) – економ Богословије, Заклетва јерођакона Лаврентија Трифуновића, економ богословије. Текст заклетве гласи: „Ја, Лаврентије (Живко) Трифуновић, заклињем се Свемогућим Богом да ћу светој православној Цркви веран бити, да ћу се светих канона, Црквеног устава и осталих црквених уредаба савесно придржавати, да ћу своје дужности тачно вршити, службене тајне чувати и интересе Српске православне Цркве увек заступати и бранити. Како ја ово чинио тако мени Бог помогао и овога и онога света.“

дужности економа, синђела о. Десимира Влатковића, а нови економ је положио и прописану заклетву. Ректор је замолио патријарха да са овим упозна Свети Архијерејски Синод, те да се јерођакону Лаврентију обезбеди плата од дана ступања на дужност.²⁷

Епископ Макарије је 8. септембра 1958. године дао благослов јерођакону Лаврентију да упише Православни богословски факултет у школској 1958/1959. години.²⁸ Јерођакон Лаврентије уписао је Богословски факултет Српске Православне Цркве академске 1958/1959. године.²⁹

Патријарх Герман је намеравао да јерођакона Лаврентија пошаље на студије на Богословски факултет у Атину. То сазнајемо из писма које је јерођакон Лаврентије упутио патријарху, у ком му позитивно одговара на патријархов усмени предлог изнет приликом посете Богословији. Јерођакон Лаврентије је тада изразио жељу да иде на студије у Атину, као и наду да ће тиме користити Цркви.³⁰ Сходно томе, поднео је молбу Секретаријату унутрашњих послова НР Србије за издавање путне исправе и приложио документе који су били предвиђени за издавање пасоша.³¹ Међутим, Секретаријат за унутрашње послове Народног одбора Града Београда одбио је његов захтев за издавање путне исправе за путовање у Турску.³²

После три године рада на пословима економа Богословије, јеромонах Лаврентије је поднео молбу Светом Архијерејском Синоду да га разреши дужности, са образложењем да због великих дужности у еконату не може даље да редовно студира и даје испите. Замолио је Свети Архијерејски Синод да му додели стипендију за наредне три године како

²⁷ Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифуновића) – економ Богословије, бр. 980 од 16. септембра 1958. године – Писмо Управе Богословије патријарху Герману о преузимању дужности економа од стране јерођакона Лаврентија Трифуновића

²⁸ Архив ПБФ, Трифуновић (Драгутина) Лаврентије – Живко (студентски досије), бр. 269 од 8. септембра 1958. године – Благослов Епископа Макарија јерођакону Живку Трифуновићу за упис на Православни богословски факултет у Београду.

²⁹ Архив ПБФ, Трифуновић (Драгутина) Лаврентије – Живко (студентски досије), Пријавни лист – зимски (I) семестар 1958/1959.

³⁰ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Писмо јерођакона Лаврентија патријарху Герману, писмо је датирано 22. октобра 1959. године.

³¹ Молба јерођакона Лаврентија и документација за издавање путне исправе налазе се у Архиви Светог Архијерејског Синода, у досијеу Епископа Лаврентија: Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић.

³² Архив САС ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 6/24698–033558 од 20. новембра 1959. године – Решење Секретаријата за унутрашње послове Народног одбора Града Београда о одбијању молбе Живка Трифуновића за издавање путне исправе ради путовања у Турску. Решење открива да је намера патријарха Германа била да јерођакона Лаврентија пошаље на студије на Богословску академију на острву Халка.

би могао да се посвети студијама, уз обећање да ће се после завршетка студија поново ставити у службу Цркве. Предложио је да свој стан у Богословији препusti новом економу, а да он станује у соби са монасима, ученицима Богословије.³³ Ректор Богословије, протојереј др Душан Кашић, проследио је молбу јеромонаха Лаврентија Светом Архијерејском Синоду, уз предлог Управе Богословије да јеромонах Лаврентије и даље остане са станом у згради Богословије, не само да би новог економа увео у посао, него и због благотворног утицаја на ученике.³⁴

На седници одржаној, 26. септембра 1961. године, Свети Архијерејски Синод прихватио је оставку јеромонаха Лаврентија на дужност економа и, у вези са предлогом Богословије, одредио да он може да бесплатно станује и да се храни у згради Богословије.³⁵ Патријаршијски управни одбор донео је одлуку у вези са одлуком Светог Архијерејског Синода да се јеромонаху Лаврентију обустави исплата редовних принадежности закључно са 30. септембром 1961. године.³⁶

³³ Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифунувића) – економа Богословије, Молба јеромонаха Лаврентија, економа Богословије, Светом Архијерејском Синоду за разрешење са дужности економа, датирана 25. септембра 1961. године. Истоветни примерак молбе налази се у Архиву Светог Архијерејског Синода, само што су на том примерку залепљене таксене марке. Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунувић, Молба јеромонаха Лаврентија, економа Богословије, Светом Архијерејском Синоду за разрешење са дужности економа, датирана 25. септембра 1961. године.

³⁴ Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифунувића) – економа Богословије, бр. 986 од 25. септембра 1961. године – Пропратни акт Богословије Светог Саве Светом Архијерејском Синоду у вези са молбом јеромонаха Лаврентија за разрешење са дужности економа. Истоветни примерак молбе налази се у Архиву Светог Архијерејског Синода: Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунувић, Пропратни акт Богословије Светог Саве Светом Архијерејском Синоду у вези са молбом јеромонаха Лаврентија за разрешење са дужности економа.

³⁵ Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифунувића) – економа Богословије, Син. бр. 2806 / зап. 527 од 26. септембра 1961. године – Одлука Светог Архијерејског Синода упућена Богословији Светог Саве о прихватању оставке јеромонаха Лаврентија на дужност економа Богословије. Поред тога Синод налаже Богословији да, када јеромонаха Лаврентија разреши дужности, о томе извести Свети Архијерејски Синод. На полеђини акта налази се деловодни број Богословије: бр. 1075 од 2. октобра 1961. године и податак да је одлука Синода саопштена на седници Наставничког Савета 3. октобра 1961. године. То је својим потписом у име ректора потврдио професор Бранко Цисарж.

³⁶ Архив БСС, Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифунувића) – економа Богословије, бр. 7960 од 2. октобра 1961. године – Одлука Патријаршијског управног одбора упућена Богословији Светог Саве о престанку исплаћивања месечних принадежности јеромонаху Лаврентију у вези са одлуком Светог Архијерејског Синода који му је уважио оставку на дужност економа. На полеђини акта налази се деловодни број Богословије: бр. 1260 од 11. октобра, којим потврђују пријем акта Патријаршијског управног одбора. Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунувић, бр. 7960 од 2. октобра 1961. године – Одлука Патријаршијског управног

Након разрешења јеромонаха Лаврентија са дужности економа патријарх Герман донео је акт којим је, почев од 1. октобра 1961. године, поставио јеромонаха Лаврентија за духовника при цркви Ружици и капели Свете Петке на Калемегдану.³⁷

4. Јеромонах Лаврентије као парох у Благају (1962–1964) и предметни наставник Богословије у манастиру Крка (1964–1967)

Почетком 1962. године, како сведочи Епископ Лаврентије, Патријарх Герман му је дао канонски отпуст за Митрополију дабробосанску, на молбу Митрополита дабробосанског Нектарија, који га је поставио за пароха у Благају.³⁸ Јеромонах Лаврентије је на парохији у Благају провео нешто више од две године. То су, по његовим речима, биле најлепше године његовог живота. За време службовања на парохији успео је да, са својим парохијанима, обнови храм у Вуковску, порушен за време Другог светског рата.³⁹

Главни секретар Светог Архијерејског Синода протојереј Младен Младеновић послао је јеромонаху Лаврентију писмо, са обавештењем да Свети Архијерејски Синод планира да отвори Богословију у манастиру Крка и да је за то потребан наставни кадар, те да јеромонаха Лаврентија Синод има у виду за постављење као наставника у Богословији. У вези са тим он га је питао да ли пристаје на постављење за наставника Богословије. У случају да се слаже, треба да се, како

одбора упућена јеромонаху Лаврентију Трифуновићу о престанку исплаћивања месечних припадљености у вези са одлуком Светог Архијерејског Синода, који му је уважио оставку на дужност економа.

³⁷ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, АЕМ бр. 845/1961 г. од 1. октобра 1961. године – Одлука патријарха Германа о постављењу јеромонаха Лаврентија за духовника цркве Ружице на Калемегдану. У досијеу Епископа Лаврентија у Светом Архијерејском Синоду не постоји грамата о рукоположењу јерођакон Лаврентија у чин јеромонаха, тако да не можемо сазнати који га је Епископ рукоположио и када. Из доступних докумената можемо само да претпоставимо да је у чин јеромонаха рукоположен у периоду између 22. октобра 1959. и 25. септембра 1961. године.

³⁸ Епископ Лаврентије (Трифуновић), *Трагови у њеску*, 28; Јанковић, *Владака Лаврентије – њод крстином љубави и служења*, 13.

³⁹ Епископ Лаврентије (Трифуновић), *Трагови у њеску*, 28. О службовању јеромонаха Лаврентија у Благају, као и раду у Богословији у манастиру Крка, постоје сведочанства у књизи Епископа Лаврентија; види: Епископ Лаврентије Трифуновић, *Руковети са њиве Господње* (Љубовија: Манастир Соко, 2007).

наводи у писму, јави свом надлежном епископу за благослов и одобрење, те да преко њега упути молбу Светом Синоду за постављење. На крају писма га је протојереј Младен замолио да му што скорије јави шта је одлучио.⁴⁰

Јеромонах Лаврентије је упутио писмо насловљено на патријарха Германа, у коме је изнео да се радо прихвата понуђене дужности и да га моли за одобрење и благослов за постављење на поменућу дужност, с напоменом да ће потребна документа поднети накнадно.⁴¹ Митрополит дабробосански Нектарије дао је благослов и одобрење јеромонаху Лаврентију да може поднети молбу Светом Архијерејском Синоду за наставничко постављење у двогодишњој Богословији у манастиру Крка јер је одлуком Светог Архијерејског Сабора постављен за наставника те школе.⁴²

Свети Архијерејски Синод поставио је јеромонаха Лаврентија за предметног наставника Богословије у манастиру Крка.⁴³ Патријаршијски управни одбор, сходно одлуци Светог Архијерејског Синода, донео је одлуку о месечним примањима јеромонаха Лаврентија, наставника Богословије.⁴⁴

⁴⁰ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић; Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића, суплента; Син. бр. 1902 од 9. јуна 1964. године, Писмо Главног секретара Светог Синода јеромонаху Лаврентију.

⁴¹ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Писмо јеромонаха Лаврентија патријарху Герману и молба за постављење на дужност наставника Богословије у манастиру Крка. Писмо је датирано 26. јуна 1964. године.

⁴² Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића, суплента, бр. 206/64 од 25. јуна 1964. године – Благослов и одобрење Митрополита дабробосанског Нектарија јеромонаху Лаврентију да може поднети молбу Светом Синоду за наставничко постављење у богословији у манастиру Крка.

⁴³ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић; Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића, суплента; Син. бр. 2006 / зап. 338 од 19. јуна 1964. године – Одлука Светог Архијерејског Синода о постављењу јеромонаха Лаврентија за предметног наставника Богословије у манастиру Крка. Овде читалац може доћи у недоумицу, видевши да је Свети Синод поставио јеромонаха Лаврентија за наставника Богословије и пре него што је он упутио званичну молбу за постављење. У разрешењу недоумице може помоћи писмо Главног секретара Синода. Пошто је главни секретар на крају писма напоменуо јеромонаху Лаврентију да му што скорије јави шта је одлучио, можемо претпоставити да је јеромонах Лаврентије Светом Архијерејском Синоду на писмо одговорио телеграмом, те да га је Синод, имајући његов пристанак на понуђену дужност, поставио за наставника Богословије седам дана пре упућивања званичне молбе јеромонаха Лаврентија за постављење на дужност наставника у Богословији у манастиру Крка.

⁴⁴ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић; Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића, суплента; бр. 5137 Ц. Ј. од 27. јуна 1964. године – Одлука Патријаршијског управног одбора о висини месечних примања јеромонаха Лаврентија, наставника Богословије. Према тој одлуци одређени су му месечна нето плата од 19500 динара и положајни додатак од 2200 динара.

Протојереј Милан Јанковић сведочи да је из разговора са Епископом далматинским Стефаном сазнао да је он био „заслужан“ за премештај јеромонаха Лаврентија у Епархију дабробосанску, а касније у манастир Крка. Наиме, Епископ Стефан је намеравао да јеромонаха Лаврентија, који је тада био економ богословије Светог Саве у Београду, доведе у манастир Крка. Био је свестан да патријарх Герман неће дати канонски отпуст, па је предложио Митрополиту Нектарију да тражи од Патријарха да му пошаље јеромонаха Лаврентија да буде свештеник у Купресу, који тада није имао свештеника, а јеромонах Лаврентије, сходно препоруци коју је Епископ Стефан изнео Митрополиту Нектарију, имао је смисла за мисионарски рад. Патријарх је из респекта према Митрополиту – а и из бриге за опште интересе Цркве – дао канонски отпуст јеромонаху Лаврентију за Епархију дабробосанску. Када се отварала Богословија у манастиру Крка, Епископ Стефан је замолио Митрополита Нектарија да јеромонаху Лаврентију да канонски отпуст за Епархију далматинску и благослов да буде наставник Богословије у манастиру Крка. Митрополит се сагласио и дао канонски отпуст јеромонаху Лаврентију, јер је по препоруци Епископа Стефана Митрополит и добио канонски отпуст од Патријарха за јеромонаха Лаврентија.⁴⁵

Јеромонах Лаврентије јавио се на дужност у Богословију 30. августа 1964. године, о чему је Свети Архијерејски Синод обавестио ректор Богословије јеромонах Николај Мрђа.⁴⁶ Митрополит Нектарије, дотадашњи надлежни епископ јеромонаха Лаврентија, одликовао га је правом ношења црвеног појаса због успешно обављене мисије приликом сређивања верских прилика у запуштеним парохијама Купрешког краја, родољубивог рада, пожртвовања приликом обнове храма у Доњем Вуковску, као и због похвалног свештеничког држања и владања.⁴⁷

На седници одржаној, 14. септембра 1964. године, у присуству Епископа далматинског Стефана, Наставнички савет Богословије изабрао је јеромонаха Лаврентија, предметног наставника, за секре-

⁴⁵ Јанковић, *Владика Лаврентије – њог крсном љубави и служења*, 17.

⁴⁶ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 90 од 23. септембра 1964. године; Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића – Извештај ректора Богословије о јављању на дужност новопостављеног наставника, јеромонаха Лаврентија Трифуновића.

⁴⁷ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 324/64 од 7. септембра 1964. године – Указ Митрополита дабробосанског Нектарија о одликовању јеромонаха Лаврентија правом ношења црвеног појаса.

тара Богословије⁴⁸ и в. д. економа,⁴⁹ док се не нађе и не постави стални економ – уз молбу Синоду да овај избор потврди. Свети Архијерејски Синод потврдио је предлог Богословије на седници, одржаној 6. октобра исте године, и одобрио је избор јеромонаха Лаврентија за секретара⁵⁰ и в. д. економа.⁵¹ На истој седници, одлуком Наставничког савета, извршена је расподела предмета члановима наставничког колегијума.⁵² На наредној седници јеромонах Лаврентије је, одлуком Наставничког савета, изабран за члана Набавне комисије, а на предлог ректора предложен је за васпитача, заједно са јерођаконом Артемијем (Радосављевићем), што је Наставнички савет једногласно прихватио.⁵³ Свети Архијерејски Синод је на седници, одржаној 6. октобра исте године, одобрио распоред предмета и другачије дужности за наставнике у тој Богословији за школску 1964/65. годину.⁵⁴

⁴⁸ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 89 од 23. септембра 1964. године – Извештај Управе Богословије у манастиру Крка Светом Архијерејском Синоду о избору јеромонаха Лаврентија, предметног наставника, за секретара школе, и молба да Синод потврди тај избор.

⁴⁹ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, бр. 100 од 23. септембра 1964. године – Извештај Управе Богословије у манастиру Крка Светом Архијерејском Синоду о избору јеромонаха Лаврентија, предметног наставника, за в. д. економа школе, и молба да Синод потврди тај избор.

⁵⁰ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић. На позадини извештаја Управе Богословије и молбе за потврду јеромонаха Лаврентија за секретара школе стоји да је документ стигао у канцеларију Светог Архијерејског Синода 26. септембра 1964. године и да је заведен под бројем 2945. Испод тога је секретар Синода, протојереј Младен Младеновић, написао да је то приказано на седници Синода 6. октобра 1964. године и да је одобрено, те да се тај документ пошаље у архиву.

⁵¹ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић. На позадини извештаја Управе Богословије и молбе за потврду јеромонаха Лаврентија за в. д. економа школе стоји да је документ стигао у канцеларију Светог Архијерејског Синода 26. септембра 1964. године и да је заведен под бројем 2953. Испод тога је секретар Синода, протојереј Младен Младеновић, написао да је то приказано на седници Синода 6. октобра 1964. године и да је одобрено, те да се тај документ пошаље у архиву.

⁵² Архив БМК, Записник седница Наставничког савета српске православне богословије у манастиру Крка, књига I – Седница Наставничког савета, одржана 14. септембра 1964. године. Одлуком Наставничког савета јеромонаху Лаврентију је поверено предавање следећих предмета: Црквенословенски језик – са недељним фондом од четири часа; Пастирско богословље – са фондом од два часа недељно; Српски језик – са фондом од два часа, те администрација – са фондом од једног часа.

⁵³ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета, одржана 17. септембра 1964. године. Одлука Наставничког савета о избору јеромонаха Лаврентија за члана Набавне комисије и васпитача.

⁵⁴ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета, одржана 27. октобра 1964. године, тачка 11 – Одлука Светог Архијерејског Синода (Син. бр. 2947 / зап. 447 од 6. октобра 1964. године) којом се одобравају распоред предмета и другачије дужности за наставнике за школску 1964/65. годину.

На првој седници Наставничког савета школске 1965/66. године, одржаној 12. септембра 1965. године, за главног васпитача био је изабран јеромонах Артемије (Радосављевић), а за његове помоћнике – јеромонах Лаврентије (Трифуновић) и Љубинко Видаковић, суплент.⁵⁵ На истој седници је била извршена расподела предмета за школску 1965/66. годину.⁵⁶ Свети Архијерејски Синод је на седници, одржаној 1. октобра 1965. године, одобрио одлуке Наставничког савета о избору васпитача за 1965/66. годину.⁵⁷ На седници Наставничког савета, одржаној 25. октобра 1965. године, јеромонах Лаврентије је замолио Савет да буде разрешен дужности секретара и економа да би имао више времена за припремање испита на Богословском факултету (замолио је Наставнички савет да га ослободи секретарске дужности само до краја текуће школске године, док је за дужност економа тражио да га за стално разреши). Наставнички савет је усвојио његову молбу и за економом изабрао игумана Стефана (Малетића), наставника Богословије, док се секретарске дужности до краја школске године прихватио суплент Љубинко Видаковић. Ректор Богословије није се сложио са тим и послао је Светом Архијерејском Синоду своје издвојено мишљење.⁵⁸ Свети Архијерејски Синод је на седници одржаној, 2. новембра 1965. године, одобрио одлуке Наставничког савета у вези са расподелом предмета,⁵⁹

⁵⁵ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета, одржана 12. септембра 1965. године, тачка 4 – Одлука Наставничког савета о избору главног васпитача и његових помоћника.

⁵⁶ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета, одржана 12. септембра 1965. године, тачка 5 – Одлука Наставничког савета о расподели предмета за школску 1965/66. годину. Према тој расподели јеромонаху Лаврентију је поверено предавање следећих предмета са недељним фондом часова: Црквенословенски језик у II разреду (четири часа); Пастирско богословље са омитиком у I и II разреду (четири часа); Државно уређење са црквеном администрацијом у I разреду (два часа); Српски језик у I и II разреду (четири часа). Укупан недељни фонд часова износио је 14.

⁵⁷ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета, одржана 25. октобра 1965. године, тачка 1, документ бр. 19 – Син. бр. 2998 / зап. 596 од 1. октобра 1965. године – Одлука Светог Архијерејског Синода којом се одобрава одлука Наставничког савета о избору васпитача за школску 1965/66. годину.

⁵⁸ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета, одржана 25. октобра 1965. године, тачка 3 – Молба јеромонаха Лаврентија Наставничком савету да буде разрешен дужности економа и секретара школе, и одлука Наставничког савета у вези са његовом молбом.

⁵⁹ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета, одржана 26. новембра 1965. године, тачка 1, документ бр. 5 – Син. бр. 3378 / зап. 690 од 2. новембра 1965. године – Одлука Светог Архијерејског Синода којом се одобрава одлука Наставничког савета од 25. октобра 1965. године о новој подели предмета на наставнике, према њиховој стручној спреми.

као и одлуку о избору новог секретара⁶⁰ и економа Богословије.⁶¹ Патријаршијски управни одбор донео је одлуку о висини месечних припадности синђелу Лаврентију (Трифунувићу), наставнику Богословије у манастиру Крка и приправнику IX положајне групе.⁶²

Прва генерација дворазредне Богословије, која је почела да ради 1964. године, завршила је образовање на крају школске 1965/66. године. Свети Архијерејски Синод је на седници, одржаној 24. маја 1966. године, одредио протојереја Атанасија Спасића, бившег професора и пароха из Београда, за изасланика на богословском испиту зрелости у Богословији у манастиру Крка.⁶³ Наставнички савет Богословије формирао је испитну комисију за предмете који су се полагали на том испиту.⁶⁴

Синђел Лаврентије (Трифунувић) положио је последњи испит на Факултету 13. јуна 1966. године и тиме стекао звање дипломираног теолога.⁶⁵

На другој седници Наставничког савета у школској 1966/67. години, одржаној 29. августа 1966. године, Наставнички савет иза-

⁶⁰ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета од 26. новембра 1965. године, тачка 1, документ бр. 6 – Син. бр. 3374 / зап. 694 од 2. новембра 1965. године – Одлука Светог Архијерејског Синода којом се одобрава одлука Наставничког савета од 25. октобра 1965. године да је за пословођу Наставничког савета у школској 1965/66. години изабран суплент Љубинко Видаковић.

⁶¹ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета од 25. новембра 1965. године, тачка 1, документ бр. 7 – Син. бр. 3371 / зап. 695 од 2. новембра 1965. године – Одлука Светог Архијерејског Синода којом се одобрава одлука Наставничког савета од 25. октобра 1965. године да дужност економа преузме игуман Стефан (Малетић).

⁶² Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифунувић; Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифунувића – бр. 10698 ЦЈ. 102 од 29. децембра 1965. године – Одлука Патријаршијског управног одбора о висини месечних припадности синђела Лаврентија (Трифунувића), наставника Богословије. Према тој одлуци његове месечне припадности износиле су 422 00 динара. На полеђини документа који се налази у архиви Богословије у манастиру Крка (документ је заведен под деловодним бројем 9, од 10. јануара 1966. године) синђел Лаврентије је потписом потврдио да је примио решење Патријаршијског управног одбора.

⁶³ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета од 4. јуна 1966. године, тачка 1 – Син. бр. 1938 / зап. 304 од 24. маја 1966. године – Одлука Светог Архијерејског Синода о избору протојереја Атанасија Спасића за изасланика Светог Архијерејског Синода на богословском испиту зрелости у манастиру Крка.

⁶⁴ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета од 4. јуна 1966. године, тачка 3 (Избор испитне комисије). Према одлуци Наставничког савета, синђел Лаврентије је именован за испитивача за предмете Државно уређење са црквеном администрацијом и Црквенословенски језик.

⁶⁵ Архив ПБФ, Трифунувић (Драгутина) Лаврентије – Живко (студентски досије). Списак предмета са оценама биће у прилогу на крају рада. Диплома му је издата 15. јуна исте године. Архив ПБФ, Трифунувић (Драгутина) Лаврентије – Живко (студентски досије), Диплома Богословског факултета, бр. 397 од 15. јуна 1966. године.

брао је синђела Лаврентија Трифуновића за деловођу Наставничког савета, помоћника васпитача и разредног старешину првог разреда петоразредне богословије и извршена је расподела предмета (од школске 1966/67. године у Богословији у манастиру Крка са радом је, поред двогодишње, почела и петоразредна богословија).⁶⁶ Свети Архијерејски Синод одобрио је за школску 1966/67. годину поделу предмета за наставнике, према њиховој стручној спреми, на седници од 11. октобра 1966. године.⁶⁷

Пошто је дипломирао на Богословском факултету, синђел Лаврентије се обратио Светом Архијерејском Синоду и замолио да буде постављен за суплента-приправника VIII положајне групе при истој Богословији.⁶⁸ Свети Архијерејски Синод донео је декрет којим је синђела Лаврентија (Трифуновића) поставио за суплента VIII положајне групе Богословије у манастиру Крка.⁶⁹ Патријаршијски управни одбор, у складу са одлуком Светог Архијерејског Синода, донео је решење о висини месечних припадљности синђела Лаврентија.⁷⁰ У

⁶⁶ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета од 1. септембра 1966. године – Расподела предмета и дужности наставника Богословије у школској 1966/67. години. Према одлуци Наставничког савета синђелу Лаврентију је поверено предавање следећих предмета са недељним фондом часова: Пастирско богословље (у I и II разреду двогодишње богословије са по два часа; укупно четири); Црквенословенски језик (у I разреду двогодишње богословије – четири часа; у I разреду петогодишње богословије – два часа, укупно шест); Српски језик (у I и II разреду двогодишње богословије по два часа; у I разреду петогодишње богословије – четири часа, укупно осам). Укупни недељни фонд синђела Лаврентија износио је 18 часова.

⁶⁷ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета од 9. новембра 1966. године – Син. бр. 4620 / зап. 659 од 11. октобра 1966. године – Одлука Светог Архијерејског Синода којом се одобрава одлука Наставничког савета о подели предмета за наставнике у школској 1966/67. години.

⁶⁸ Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића – Српска православна богословија у манастиру Крка, бр. 62 од 6. фебруара 1967. године – Молба синђела Лаврентија (Трифуновића), предметног наставника, Светом Архијерејском Синоду за постављење за суплента-приправника VIII положајне групе.

⁶⁹ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић; Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића; Архив МК, ф. бр. 191 Јеромонах Лаврентије Трифуновић – Син. бр. 539 / зап. 82 од 10. фебруара 1967. године – Декрет Светог Архијерејског Синода о постављењу синђела Лаврентија (Трифуновића) за суплента-приправника VIII положајне групе у манастиру Крка. На позадини декрета који се налази у архиви Богословије, заведеном у деловодном протоколу Богословије (бр. 87 од 20. фебруара 1967. године), стоји извештај синђела Лаврентија да му је одлука саопштена 22. фебруара и да је примио декрет о постављењу.

⁷⁰ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић; Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића; бр. 838 од 17. фебруара 1967. године – Одлука Патријаршијског управног одбора о висини месечних припадљности синђела Лаврентија. Према тој одлуци висина месечних припадљности од 1. марта

јуну 1967. године Патријаршијски управни одбор донео је решење о повећању месечних припадности синђела Лаврентија.⁷¹

На седници, одржаној 17. маја 1967. године, Наставнички савет формирао је испитну комисију за полагање богословског испита зрелости за другу генерацију двогодишње богословије у манастиру Крка, која је завршавала школовање школске 1966/67. године. Према одлуци Наставничког савета синђел Лаврентије, суплент, изабран је за испитивача-заменика за предмете Црквенословенски језик и Државно уређење са црквеном администрацијом.⁷² Свети Архијерејски Синод је одлуком, донетом 19. маја 1967. године, одредио протојереја Николу Антића из Београда за изасланика Светог Архијерејског Синода на богословском испиту зрелости у Богословији у манастиру Крка и прописао да се испит обави између 15. и 27. јуна 1967. године.⁷³

5. Синђел Лаврентије као парохијски свештеник у Ивошевцима и Биовичином селу (1964–1967)

На основу одлуке Светог Архијерејског Синода којом је јеромонах Лаврентије, привремени парох у Купресу, био постављен за наставника Богословије у манастиру Крка, Епископ далматински Стефан донео је одлуку да јеромонаха Лаврентија прими у клир Епархије далматин-

1967. године износила је 472 нова динара. На позадини одлуке, која се налази у архиви Богословије – а која је заведена у деловодном протоколу Богословије (бр. 88 од 20. фебруара 1967. године) – стоји извештај синђела Лаврентија да је примио решење о висини материјалних припадности, што потврђује својим потписом.

⁷¹ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић; Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића; бр. 3805 од 5. јуна 1967. године – Решење Патријаршијског управног одбора о висини месечних припадности синђела Лаврентија Трифуновића, суплента богословије. Према том решењу висина месечних припадности износила је 570 нових динара. На позадини одлуке, која се налази у архиви Богословије – а која је заведена у деловодном протоколу Богословије (бр. 301 од 12. јуна 1967. године) – стоји извештај синђела Лаврентија да је примио решење о висини материјалних припадности, што потврђује својим потписом.

⁷² Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета од 17. маја 1967. године, тачка 3 – Одлука Наставничког савета о формирању испитне комисије за полагање богословског испита зрелости.

⁷³ Архив БМК, Записник – Седница Наставничког савета од 5. јуна 1967. године, тачка 4 – Син. бр. 1846 / зап. 309 од 19. маја 1967. године – Одлука Светог Архијерејског Синода о избору протојереја Николе Антића за изасланика на богословском испиту зрелости у Богословији у манастиру Крка и о томе да се испит зрелости у Богословији обави између 15. и 27. јуна 1967. године.

ске и причисли братству манастира Крка.⁷⁴ Како сведочи Епископ Лаврентије, поред наставничке дужности било му је одређено и да буде парохијски свештеник у селу Ивошевци, које се налазило недалеко од манастира Крка.⁷⁵ Међутим, у архиви манастира Крка налазимо и податак да је јеромонах Лаврентије – поред парохије у Ивошевцима – добио у опслуживање и парохију у Биовичином селу, удаљеном 17 км од манастира.⁷⁶ Његов усрдни рад у Богословији и ванредна мисионарска и пастирска делатност на парохији нису остали непримећени од стране надлежног епископа, те га је он, уз сагласност Светог Архијерејског Синода, одликовао чином синђела.⁷⁷ За време службовања на парохији, за свега годину дана, обновио је храм у селу Ивошевци, претходно порушен у рату.⁷⁸ У архиви манастира Крка остали су сачувани записници редовног пословања парохија у Ивошевцима и Биовичином селу за 1965. годину, а преглед пословања извршио је протојереј Јаков Мандић, архијерејски намесник шибенички. Из прегледа пословања намесник је закључио да се црквене књиге воде редовно (са напоменом да матичне књиге за парохију у Ивошевцима не постоје, а да се случајеви крштених воде у прибелешкама). Синђел Лаврентије је редовно служио литургију у Биовичином селу, док је у Ивошевцима служио повремено. У својој парохији је редовно проповедао и делио књиге верске садржине и мисионарски материјал. Намесник је прегледао и финансијско пословање обеју парохија којима је администрирао синђел Лаврентије и његов целокупни рад оценио оценом „одличан“.⁷⁹

⁷⁴ Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића, Е. бр. 385 од 29. јуна 1964. године – Одлука Епископа далматинског Стефана о примању јеромонаха Лаврентија у клир Епархије далматинске и о његовом причислењу братству манастира Крка.

⁷⁵ Епископ Лаврентије (Трифуновић), *Трајови у ђеску*, 27.

⁷⁶ Архив МК, ф. бр. 191 – Јеромонах Лаврентије Трифуновић (парохијски извештаји).

⁷⁷ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић; Архив БМК, Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића – Е. бр. 565/65 од 15. новембра 1965. године – Грамата Епископа далматинског Стефана о одликовању јеромонаха Лаврентија чином синђела. У архиви Светог Архијерејског Синода налази се оригинал граamate, док се у архиви Богословије у манастиру Крка налази препис (откуцан на писаћој машини и снабђен печатом и потписом Епископа Стефана).

⁷⁸ Архив МК, ф. бр. 191 – Јеромонах Лаврентије Трифуновић, Е. бр. Сл. / 67 од 31. маја 1967. године – Писмо Епископа далматинског Стефана Светом Архијерејском Сабору, у ком препоручује да се синђел Лаврентије (Трифуновић) упише у списак кандидата за епископе.

⁷⁹ Архив МК, ф. бр. 191 – Јеромонах Лаврентије Трифуновић – Е. бр. 148, 150 од 17. марта 1967. године – Записник редовног прегледа пословања управе парохије у Ивошевцима за 1965. годину, извршеног од стране архијерејског намесника Намесништва шибеничког, дана 20. новембра 1966. године, у манастиру Крка; Записник редовног прегледа пословања управе парохије у Биовичином селу за 1965. годину,

Закључак

На основу примарних историјских извора приказани су живот и рад Епископа Лаврентија, закључно са његовом наставничком службом у Богословији у манастиру Крка и пастирским радом на парохијама које су припадале манастиру Крка.

Управа Богословије Светог Саве у Београду препознала је његове квалитете и залагање, те га је Светом Архијерејском Синоду предложила за дужност економа Богословије. Његов благодатни утицај на ученике приметилa је и управа Богословије, која је, после његовог разрешења са места економа, затражила од Синода да јерођакон Лаврентије остане са станом у Богословији – не само да би новог економа увео у посао, него и зато што је благотворно утицао на ученике.

Због потреба Цркве био је постављен за пароха у Купресу, а после две године – за наставника Богословије у манастиру Крка и за администратора манастирских парохија. Иако је у Купресу и у манастиру Крка провео пет година, успео је да испољи мисионарски и педагошки потенцијал. У парохијама у којима је службовао успео је да за кратко време обнови две цркве, а био је и један од тројице наставника који су започели рад у Богословији у манастиру Крка 1964. године, при чему је као наставник показивао ванредан успех и представљао узор за ученике. Његов самопрегорни рад није остао непримећен од стране виших црквених власти, па је Епископ далматински Стефан предложио Светом Архијерејском Сабору да га изабере за епископа. Свети Архијерејски Сабор је прихватио предлог Епископа далматинског Стефана и на свом редовном заседању 1967. године изабрао је синђела Лаврентија за Епископа моравичког, викарног епископа Патријарха Германа.

* * *

извршеног од стране архијерејског намесника Намесништва шибеничког, дана 20. новембра 1966. године, у манастиру Крка; Записник о финансијском пословању у архиви заведен је као посебан документ, тј. под бројем Е. бр 150, од 17. марта 1967. године.

Прилози

Прилог 1. Сведочанство о стручном богословском испиту свршеног богослова Живка Трифуновића⁸⁰

Р. бр.	Назив предмета	Оцена
1.	Свето писмо	Одличан (5)
2.	Догматика са упоредним богословљем и сектанством	Одличан (5)
3.	Морално богословље	Одличан (5)
4.	Апологетика	Одличан (5)
5.	Патрологија	Врло добар (4)
6.	Историја хришћанске цркве	Врло добар (4)
7.	Историја српске цркве	Врло добар (4)
8.	Црквено право са брачним правом	Одличан (5)
9.	Литургија са црквеном археологијом и пасхалијом	Одличан (5)
10.	Пастирско Богословље са администрацијом	Одличан (5)
11.	Омилитика	Одличан (5)
12.	Психологија и логика	Добар (3)
13.	Историја филозофије	Одличан (5)
14.	Педагогика са Методиком верске наставе	Одличан (5)
15.	Општа историја са народном историјом	Одличан (5)
16.	Црквенословенски језик	Одличан (5)
17.	Српски језик (теорија и историја књижевности)	Одличан (5)
18.	Руски језик	Добар (3)
19.	Грчки језик	Добар (3)
20.	Латински језик	Одличан (5)
21.	Хигијена са практичним домаћим лекарством	Одличан (5)
22.	Црквено певање са правилом	Врло добар (4)
23.	Теорија музике и хорско певање	Врло добар (4)
24.	Владао се	Примерно (5)
Испитна комисија		
	Испитни одбор	Име и презиме
	Председник	протојереј Борис Волобујев
	Потпредседник	архимандрит Јован Велимировић, ректор Богословије Светог Саве
	Чланови	Александар Ђирић, професор
	– II –	протојереј Виктор Царевски, професор
	– II –	протојереј-ставрофор Бранко Цисарж, професор
	– II –	протођакон Павле Пудло, професор
	– II –	протођакон Стеван Боца, професор
	– II –	синђел Десимир Влатковић, суплент
	– II –	ђакон Властимир Х. Ђорић, суплент
	– II –	јерођакон Николај Мрђа, суплент
	– II –	протојереј Павле Дожић, наставник

⁸⁰ Архив САС, ф. бр. 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић, Сведочанство о стручном богословском испиту (богословском испиту зрелости), бр. дипломе 630, 23. јун 1958. године.

Прилог 2. Оцене синђела Лаврентија Трифуновића, студента Богословског факултета Српске Православне Цркве⁸¹

	Предмет	Професор испитивач	Оцена	Датум полагања испита
1.	Историја филозофије	Радмило Вучић	Одличан (10)	9. јун 1960.
2.	Свето писмо Старог Завета са библијском историјом и библијском археологијом	Милош Ердељан	Врло добар (8)	7. фебруар 1961.
3.	Старојеврејски језик	Милош Ердељан	Добар (6)	13. јун 1962.
4.	Енглески језик	Слободан Радошевић	Добар (7)	28. септембар 1962.
5.	Црквенословенски језик	Богољуб Ђирковић	Одличан (10)	28. септембар 1962.
6.	Историја хришћанске Цркве са патрологијом	Душан Кашић	Одличан (10)	29. септембар 1962.
7.	Црквено појање са правилом	Бошко Кирћански	Добар (7)	13. фебруар 1963.
8.	Свето писмо Новог Завета	Емилијан Чарнић	Врло добар (9)	8. фебруар 1965.
9.	Хришћанска етика	Димитрије Димитријевић	Одличан (10)	2. јун 1965.
10.	Историја Српске Цркве	Душан Кашић	Врло добар (9)	7. јун 1965.
11.	Грчки језик	Емилијан Чарнић	Добар (7)	8. јун 1965.
12.	Апологетика са историјом религије	Лазар Милин	Врло добар (9)	30. септембар 1965.
13.	Догматика са упоредним богословљем	Стојан Гошевић	Одличан (10)	8. фебруар 1966.
14.	Литургија са хришћанском археологијом и црквеном уметношћу	Сава Вуковић	Врло добар (9)	9. фебруар 1966.
15.	Пастирско богословље са омилитиком	Чедомир Драшковић	Одличан (10)	10. март 1966.
16.	Педагогика са методиком	Радмило Вучић	Врло добар (9)	13. јун 1966.
17.	Црквено право са брачним правом	Благота Гардашевић	Добар (7)	13. јун 1966.

* * *

Библиографија

Архивска грађа:

Архив Богословије Светог Саве у Београду (Архив БСС)

– Службенички досије јерођакона Лаврентија (Трифуновића) – економа Богословије.

⁸¹ Архив ПБФ, Трифуновић (Драгутина) Лаврентије – Живко (студентски досије).

- Уписница ученика школске 1952/1953. године.
- Уписница ученика школске 1954/1955. године.
- Уписница ученика школске 1957/1958. године.

Архив Богословије Света Три Јерарха у манастиру Крка (Архив БМК)

- Службенички досије синђела Лаврентија Трифуновића.
- Записник седница Наставничког савета српске православне богословије у манастиру Крка, књига I.

Архив манастира Крка (Архив МК)

- Фасцикла број 191 – Јеромонах Лаврентије Трифуновић (парохијски извештаји).

Архив Православног богословског факултета Универзитета у Београду (Архив ПБФ)

- Трифуновић (Драгутина) Лаврентије – Живко (студентски досије).

Архив Светог Архијерејског Синода (Архив САС)

- Фасцикла број 447 – Епископ Лаврентије Трифуновић.

Литература:

- Јанковић, Милан Д. *Владика Лаврентије – њог крсџом љубави и служења*. Љубовија: Манастир Соко, 2007.
- Трифуновић, Епископ Лаврентије. *Трагови у њеску*. Љубовија: Манастир Соко, 2007.
- Трифуновић, Епископ Лаврентије. *Руковeщи са њиве Госџодње*. Љубовија: Манастир Соко, 2007.

Примљено: 21. 6. 2023.
Одобрено: 12. 9. 2023.

EDUCATION AND WORK OF BISHOP LAVRENTIJE (TRIFUNOVIĆ) IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH

Miloš Mišković

Faculty of Orthodox Theology at the University of Belgrade

Summary: *This paper describes the education and work of Bishop Lavrentije in the educational institutions of the Serbian Orthodox Church, in the period from 1952 to 1967. The archive materials of the Holy Synod of Bishops, the Seminary of Saint Sava in Belgrade, the Orthodox Theological Faculty of the University of Belgrade, the Seminary of the Holy Three Hierarchs in the Krka monastery, and the Krka monastery were analyzed. The goal of this research is to present the pedagogical and pastoral activity of Bishop Lavrentije, as well as his contribution to the Church — in the period covered by this paper, based on archival materials.*

Key words: *Bishop Lavrentije (Trifunović), Seminary of Saint Sava in Belgrade, Seminary of the Holy Three Hierarchs in the Krka Monastery, University of Belgrade — Faculty of Orthodox Theology.*